

”PLANTEN ZIJN ONBEREKENBAAR”

Het had niet zo veel gescheeld of Tom Brekelmans was helemaal gestopt met ontwerpen. Toen hij zes jaar geleden terugkeek op zijn werk van pakweg een kwart eeuw, werd de ontwerper absoluut niet blij. "Ik ging bij de vormgeving vooral uit van de planten. Maar dat zijn nou net de meest onberekenbare elementen in een tuin." Tijd voor een rigoureuze omschakeling. Met succes.

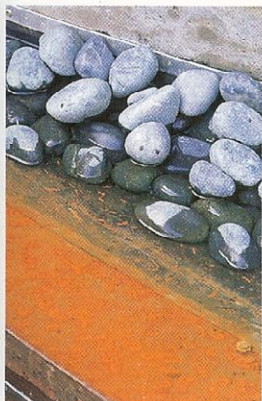
TUIN 1: PATIOTUIN

Tuinarchitect Tom Brekelmans kan nog amper geloven dat er zoveel animo is voor zijn tuinontwerpen. De aanvragen voor interviews stapelen zich op en ook de opdrachten komen gestaag binnen. Het lijkt eeuwen geleden dat hij het schetsboek helemaal aan de wilgen wilde hangen. "Soms denk ik: het is net of heel Nederland hierop heeft zitten wachten. Mensen hebben een huis, willen op een bepaalde manier wonen en zoeken daar een tuin bij. Als ze zelf niet de vaardigheid hebben om te bedenken hoe die eruit moet zien, kun je ook niet van ze verlangen dat ze hem op een goede manier onderhouden. En dan verzandt een ontwerp dat bepaald wordt door planten dus al snel. Dat zag ik ook als ik terugkwam in tuinen die ik eerder had bedacht: er was niet ingegrepen, het was verlopen. De oogst van 25 jaar hard werken was eigenlijk heel schraal." Dus gooide Brekelmans het roer helemaal om.

Solide basis

In zijn nieuwe manier van werken spelen planten hooguit een bijrolletje en zijn ze allesbehalve gezichtsbepalend. "Er zijn mensen die erg van planten houden en er ook wel wat over willen weten. Die komen er zonder een tuinarchitect ook wel uit. Als iets het niet doet, vervangen ze het. Maar het merendeel van de mensen heeft die vaardigheid niet. Zij willen een tuin die altijd staat als een huis, ook al bloeit er helemaal niks." Net toen Brekelmans op een dood spoor zat en zelfs overwoog met vormgeving te stoppen, kreeg hij een aantal opdrachten die een heel andere aanpak vereisten. **HIJ ZOCHT NAAR EEN MANIER OM ZIJN ONTWERPEN MEER KRACHT EN BODY TE GEVEN EN NIET ZO AFHANKELIJK TE ZIJN VAN DE GRILLEN VAN DE PLANTENWERELD.** "Planten zijn onberekenbaar. De basis moet juist solide zijn, krachtig. Dat bereikte ik door veel meer de bouwkundige, constructieve kant op te gaan. Een hele omschakeling, want daarvoor was het enige bouwwerk dat ik bij wijze van spreken toepaste een trapje of een muurtje." ➔

Kleine patio

Een kleine patio van 6 bij 8 meter waar de beplanting echt ondergeschikt is. De bewoners kozen in huis voor Belgisch hardsteen, Brekelmans trok dit door naar buiten. De schutting die de aannemer had geplaatst, werd vervangen door een muur. Omdat de burens mee wilden doen en ook verlichting wilden, werd gekozen voor een dubbele halfsteens muur. Daartussen zijn elektriciteitskabels mooi onzichtbaar weggewerkt. Brekelmans koos voor cortenstaal omdat de roestkleur mooi aansluit bij de kersenhouten beplanting van het huis. Zo krijgt zelfs de kleinste ruimte door het verrassende materiaalgebruik spanning.

Alle foto's op deze twee pagina's zijn van de patio-tuin.

TUIN 2: RUITVORMIGE TUIN

Tuin in ruitvorm

Een relatief grote tuin in een lastige ruitvorm. Brekelmans bedacht een grote waterplas die grotendeels om het huis heen ligt, waardoor het huis optisch op een eiland staat. Door golvende lijnen toe te passen, wordt de zakelijkheid van het huis een beetje gebroken. Zo onderbreekt het 'eilandje' met *Alnus cordata* (els) de strakke lijnen. Ook de witte terrastegels zijn rond geslepen.

Alle foto's op deze twee pagina's zijn gemaakt in de ruitvormige tuin.

De heftige, monumentale aanpak vroeg ook om nieuwe materialen. Geolied bankirai bijvoorbeeld, roestvrij staal, Belgisch hardsteen. In een mum van tijd kroop Brekelmans uit zijn dip en sloeg een nieuwe weg in.

Uitgesproken belijning is nu zijn handelsmerk en de klanten vallen er massaal voor. "Natuurlijk gebruik ik nog steeds planten. Maar die dienen als ondersteuning. Als je water in een tuin brengt, zijn een paar wuivende grassen prachtig om dat element te versterken. Maar als ze in de winter niet te zien zijn, is het toch nog een mooie tuin", legt hij uit.

Her en der in den lande ziet hij tuinen die in de welvarende jaren '90 zijn aangelegd, maar die nu een rommeltje zijn. "Mensen onderschatten wat er achteraan komt. JE MOET IN EEN TUIN DIE VOL PLANTEN STAAT STEEDS INGRIJPEN. SNOEIEN, UITDUNNEN, WIEDEN, VERPLANTEN. DOE JE DAT NIET DAN IS HET IN EEN PAAR JAAR EEN ROMMELTJE en weten mensen niet meer wat er nou niet deugt. Als ze een helder, duidelijk ontwerp hebben zijn ze van dat gedub in elk geval verlost." De strakke lijnen en vormtaal passen wat hem betreft dan ook net zo goed bij een huis met een rieten kap als bij een 'strakke witte doos'. Een muur is de ene keer van schoon metselwerk, de andere keer stuc je 'm wit, dat geeft meteen een heel ander beeld. Zo pas ik mijn materiaalkeuze aan de omstandigheden aan."

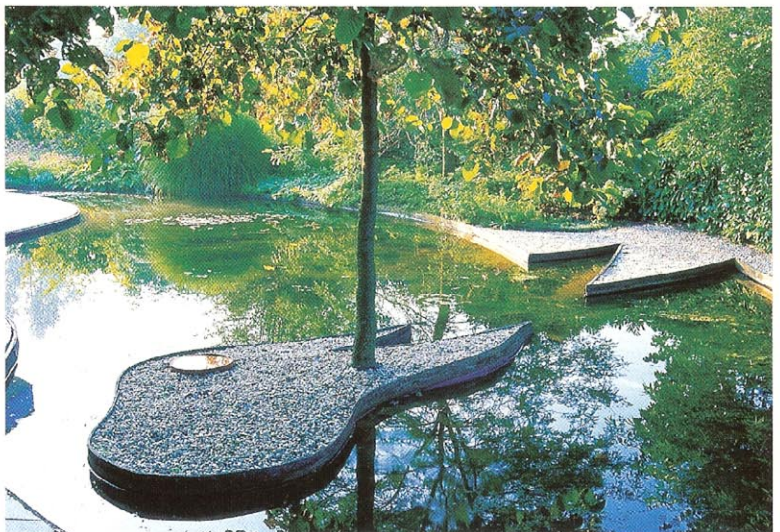
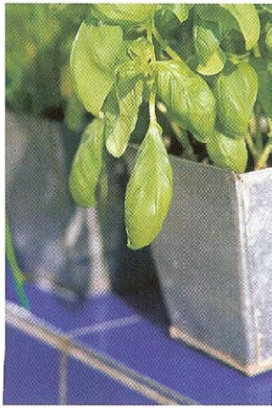
Snuisterijen

Brekelmans deinst er niet voor terug om zich buiten de gebaande paden te begeven. Zo is in zijn dwarse optiek een vijver in ieder geval "geen waterplas met keien en kabouters die helemaal volstaat met een oerwoud aan waterplanten. Een vijver is een spiegelend ding, daarvoor leg je het aan. Als je 'm dan helemaal volstouwt met planten, is dat hele effect weg. Ik hoor altijd die verhalen over verplicht zoveel zuurstofplanten, maar mijn ervaring is dat als je een vijver groot genoeg maakt en de wind en regen hebben er vrij spel, dat reuze meevalt. En anders gebruik je een filttertje", klinkt het nuchter.

Zouden mensen, van nature toch geneigd tot gezelligheid en aankleding, zijn ontwerpen niet na een aantal jaren alweer volstouwen met hanggeraniums, potten en andere snuisterijen?

Brekelmans is er niet zo bang voor: "Je moet het vergelijken met een architect die een mooi huis bouwt. De ene bewoner zet er bijna niks in, de ander stouwt het vol met meubels, accessoires en dergelijke. Maar dat doet aan het goede ontwerp niks af."

De ontwerper doet niet mee aan rages. Ook niet op ➔

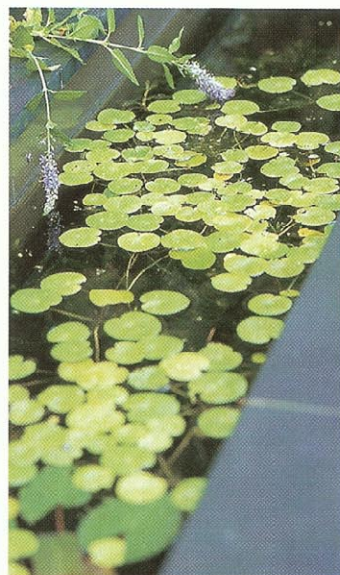

TUIN 3: STADSTUIN

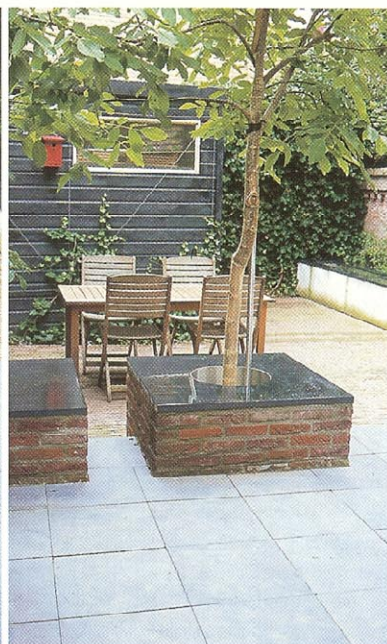
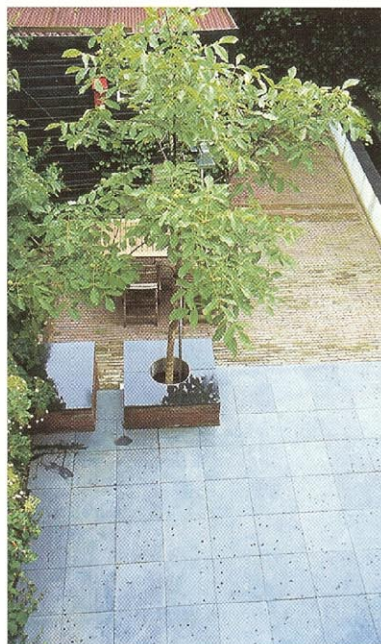
plantengebied. "Als je in een ontwerp een struik nodig hebt, kijk dan vooral naar het karakter, naar de uitstraling. Het maakt mij niet zoveel uit of ik dan een *Cotinus* of een esdoorn pak, als het maar body heeft. Het liefst mooi oud en knoestig. Gelukkig zijn er steeds meer kwekers die van dat karaktervolle materiaal hebben." Siergrassen gebruikt Brekelmans graag vanwege hun ranke, ijle vorm. En bij bodembedekking kiest hij liever voor iets aparts als *Leucothoe* dan voor de meer geijkte vakken met klimop en *Pachysandra*. "DIE BLIJVEN WEL HET HELE JAAR GROEN, MAAR DAT KUN JE ER OOK OP TEGEN HEBBEN. DAT HEB JE NA 365 DAGEN OOK WEL GEZIEN. *Leucothoe* is fris in de zomer en mooi dieprood in de winter, daar experimenteer ik nu volop mee."

Door ervaring weet de Brabander inmiddels ook wat niet werkt. "Houten paden en terrassen worden in de winter spekglad als je er niks aan doet. Levensgevaarlijk. En ik wil mensen niet aandoen dat ze die steeds moeten schoonhouden. Nog een misser: worteldoek onder grind. Door krabben, vegen en blazen zie je dat er geheid na een paar jaar doorheen, dat ziet er niet uit. Ik gebruik

liever een onderlaag van mijnsplit of gebroken puin." Klanten die het bureau voor het eerst bellen, beginnen zich meestal meteen te verontschuldigen dat hun tuin bepaald geen parkachtige afmetingen heeft. Maar dat doet de ontwerper niks. "Mijn tuin is maar 300 vierkante meter, hoor ik dan. Maar dat maakt me niks uit. Je voelt dat die mensen er iets geweldigs van willen maken, ondanks de beperkte ruimte. Juist in een kleine tuin doen eenvoudige ingrepen al wonderen. We gaan samen om de tafel zitten en inventariseren wat de opdrachtgevers belangrijk vinden. Wat willen ze met de tuin, wat zijn de functies. **VERVOLGENS DESTILLEER IK DAARUIT WAT ECHT MOET EN WELKE ONZIN JE WEG KUNT LATEN. BEPERKTE RUIMTE DWINGT JE TE KIEZEN.** In een klein woonkamertje prop je ook geen drie- en tweezitsbank en twee fauteuils, dan ga je ook eerst kijken wie waar wil zitten. Zoeken naar de meest karaktervolle oplossing die bij de bewoners en het huis past, dat is mijn vak toch?"

TEKST: FREDRIKE KROMMENDIJK
FOTOGRAFIE: MAAYKE DE RIDDER

Stadstuin

Een uitgesproken stadstuin van beperkte afmeting, ongeveer 6 bij 15 meter. De mengeling van stijlen eromheen vroeg volgens Brekelmans om duidelijkheid in de tuin zelf. De oude muur werd opgeknapt en opnieuw gevoegd. Een langgerekte waterbak vanaf het huis tot achter in de tuin geeft het ontwerp spanning en snelheid, vooral door het contrast met de oude muur. Er werden twee terrassen aangelegd, één van blauw hardsteen en één van oude klinkertjes. Twee grote gemetselde blokken scheiden de terrassen van elkaar en dienen meteen als zitplateau. In een ervan staat de oude notenboom die mocht blijven. De trap werd gemaakt van staal met geolied hardhout (meranti). In de vijver drijft kikkerbeet, toch iets groens in het spiegelende wateroppervlak.

Alle foto's op deze twee pagina's zijn van de stadstuin.

GROEI & BLOEI IS HET LIJFBLAD VAN MENSEN DIE HET LEUK VINDEN OM TE TUINIEREN. HOE MEER WERK IN DE TUIN, HOE LIEVER HET ONZE LEZERS IS.

Deze uitspraak klopt voor het grootste deel van onze lezers, maar zeker niet voor allen. Groei & Bloei wordt ook gelezen door mensen die van een mooie tuin houden, maar het te druk hebben om veel tijd aan tuinieren te besteden. En door mensen die ooit volop getuinierd hebben, maar door verminderde krachten nog maar beperkt kunnen tuinieren. Daarom in Groei & Bloei ook aandacht voor tuinen die weinig onderhoud vergen.

Buro Tom Brekelmans,
Tilburg. Tel. 013-5435175;
www.tombrekelmans.nl